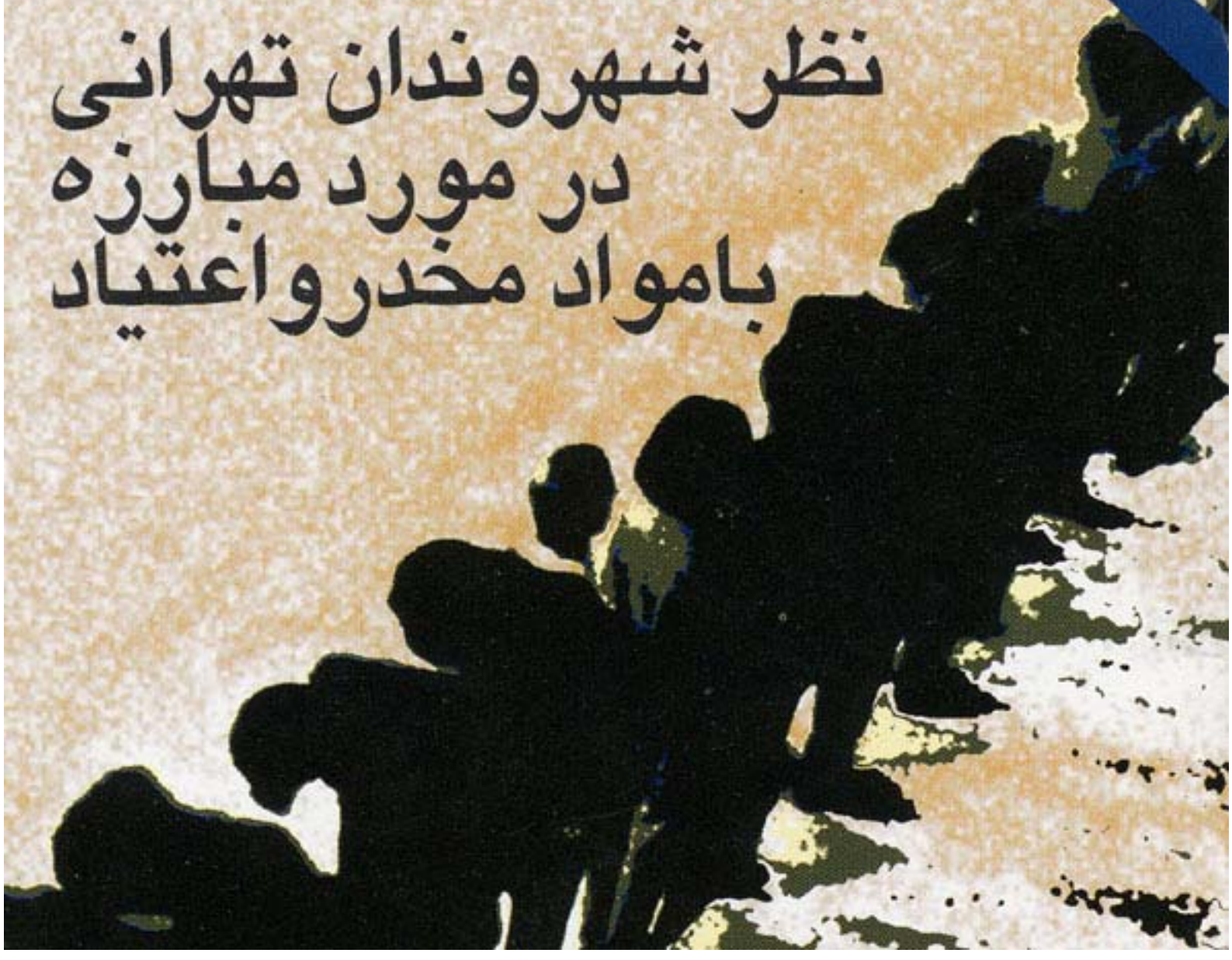


سوده حجتی

نظر شهروندان تهرانی در مورد مبارزه بامواد مخدر و اعتیاد



بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

**نظر شهروندان تهرانی
در مورد مبارزه با مواد مخدر و اعتیاد
۱۳۷۷**

تهیه و تدوین
سوده حجتی

ریاست جمهوری
ستاد مبارزه با مواد مخدر
پژوهشکده ملی موادمخدر ایران#



رئاست جمهوری
ستاد مبارزه با مواد مخدر

نظر شهروندان تهرانی در مورد مبارزه با مواد مخدر و اعتیاد • تهیه و تدوین
: سوده حجتی • مدیر هنری و طرح جلد: گروه هنری نگار • ناشر: دبیرخانه
ستاد مبارزه با مواد مخدر • نوبت چاپ: اول، ۱۳۸۲ • شمارگان: ۱۵۰۰ جلد

#

همه حقوق برای ناشر محفوظ است.

#

این اثر تلخیص و تدوین پژوهش نظرسنجی از شهروندان تهرانی درباره
مبارزه با مواد مخدر و اعتیاد است که به سفارش ستاد مبارزه با مواد مخدر
توسط مرکز ملی مطالعات و سنجش افکار عمومی در سال ۱۳۷۷ انجام شده
است. اصل اثر در کتابخانه دبیرخانه ستاد مبارزه با مواد مخدر موجود است.

فهرست

[مقدمه](#)

[چهارچوب نظری](#)

[نظریه های پخش و ترویج](#)

[پرسش های تحقیق](#)

[جامعه آماری و حجم نمونه](#)

[روش تحقیق](#)

[یافته های تحقیق](#)

[جمع بندی](#)

[نتیجه گیری](#)

[پیشنهادهات](#)

فهرست جداول

۱۳	جدول شماره ۱: دلایل روی آوردن افراد به اعتیاد و واسطه گری
	موادمخدر از دید پاسخ گوینان
۱۳	جدول شماره ۲: ویژگی های معتاد نوعی از دید پاسخ گوینان
۱۴	جدول شماره ۳: ویژگی های فروشنده نوعی از دید پاسخ گوینان
۱۴	جدول شماره ۴: نظر پاسخ گوینان در مورد بیماری یا جرم بودن اعتیاد
۱۵	جدول شماره ۵: نظر پاسخ گوینان در مورد بیشترین نوع ماده مخدر مصرفی
۱۶	جدول شماره ۶: نظر پاسخ گوینان در مورد خطرناک ترین ماده مخدر
۱۷	جدول شماره ۷: نهاد مسوول مبارزه با مواد مخدر از دید پاسخ گوینان
۱۸	جدول شماره ۸: نهاد تصویب کننده قانون تشدید مجازات معتادان و قاچاقچیان از دید پاسخ گوینان
۱۸	جدول شماره ۹: ارزیابی پاسخ گوینان از نهادهای مسوول مبارزه با موادمخدر
۱۹	جدول شماره ۱۰: نگرش موافق مدارا با معتادان
۲۰	جدول شماره ۱۱: نگرش های متفاوت در مورد شدت عمل در برخورد با معتادان
۲۰	جدول شماره ۱۲: نظر پاسخ گوینان درباره موثر بودن انواع روش های رسانه ای در مواجهه با اعتیاد
۲۲	جدول شماره ۱۳: نظر پاسخ گوینان درباره روش های موثر ترک اعتیاد
۲۲	جدول شماره ۱۴: نظر پاسخ گوینان در مورد معاشرت با معتادان
۲۳	جدول شماره ۱۵: نوع رابطه پاسخ گوینان با معتادان
۲۴	جدول شماره ۱۶: احساس پاسخ گوینان نسبت به فرد معتاد
۲۴	جدول شماره ۱۷: بهترین روش تبلیغی برای ریشه کنی اعتیاد از نظر پاسخ گوینان
۲۵	جدول شماره ۱۸: تغییر روند اعدام قاچاقچیان نسبت به اوایل انقلاب
۲۷	جدول شماره ۱۹: مجازات های در نظر گرفته شده برای هر یک از گروه های مذکور توسط پاسخ گوینان
۲۸	جدول شماره ۲۰: علل روی آوردن افراد به قاچاق از دید پاسخ گوینان
۲۹	جدول شماره ۲۱: مجموعه نظرات پاسخ گوینان درباره اعدام قاچاقچیان موادمخدر
۳۰	جدول شماره ۲۲: نظر پاسخ گوینان درباره بهترین راه ریشه کنی قاچاق موادمخدر در کشور

مقدمه

اعتیاد به موادمخدر افیونی، معضلی فردی و اجتماعی است که در دهه های اخیر معضلات و مشکلات بیشتری را در سطح منطقه ای و جهانی موجب شده است. قاچاق این مواد، سود سرشاری را عاید قاچاقچیان می کند که هیچ گاه گرفتار قانون نمی شوند و اغلب خرده فروشانی را که خود نیز اسیر اعتیاد هستند، قربانی می سازد. مجازات های گوناگون و تشدید آن ها تاثیر چندانی بر کاهش اعتیاد و قاچاق مواد افیونی نداشته است. روش های تبلیغی نیز توفیق چندانی در راه مبارزه با موادمخدر نداشته اند. مجازات اعدام و اجرای آن در مورد قاچاقچیان ایرانی و خارجی نیز توفیقی در کاهش قاچاق و اعتیاد نداشته است.

مطالعات مختلف از جنبه های گوناگون به بررسی معضل اعتیاد و قاچاق پرداخته اند. از نکات و جنبه های قابل توجه در هر مساله اجتماعی، افکار عمومی است. قاچاق و اعتیاد به موادمخدر نیز از این قاعده مستثنی نیست. اینکه افکار عمومی، معتاد، قاچاقچی و مجازات های مربوط به هر یک را چگونه می بیند و چگونه ارزیابی می کند. از این دریچه می توان پی برد که وجدان جمعی، معتاد و قاچاقچی را چگونه مجازات می کند.

از سوی دیگر، تصور عمومی در مورد شخصیت معتاد و قاچاقچی مشخص می کند که اصولا افکار عمومی شکل صحیحی از این افراد در ذهن دارد یا خیر و از سوی دیگر نکاتی که در افکار عمومی وجود دارد و احتمالا از چشم مسوولان مخفی مانده است را آشکار می سازد.

مرکز ملی مطالعات و سنجش افکار عمومی در مورد سه موضوع حول محور موادمخدر نظرسنجی از شهروندان تهرانی انجام داده است^۱ که عبارتند از:

۱. نظرسنجی از شهروندان تهرانی درباره تشدید مجازات معتادان و سوداگران موادمخدر
 ۲. نظرسنجی از شهروندان تهرانی درباره مناسب ترین شیوه تبلیغات برای پیشگیری از اعتیاد به مواد مخدر
 ۳. نگرش شهروندان تهرانی درباره اعدام قاچاقچیان مواد مخدر
- در هر یک از مطالعات فوق، جنبه هایی از موضوع با مراجعه به افکار عمومی بررسی شده است که خلاصه و تلفیقی از نتایج آن در پی می آید.

محمد علی زکریایی
مدیرکل مرکز تحقیقات، آموزش و فن آوری

۱- هر سه نظر سنجی در سال ۱۳۷۷ به سفارش اداره کل مطالعات و پژوهش های ستاد مبارزه با موادمخدر و توسط مرکز ملی مطالعات و سنجش افکار اجرا گردیده است.

چهارچوب نظری

از آنجا که هر سه تحقیق در حوزه نظرسنجی است، لذا چهارچوب نظری در مورد نظرسنجی انتخاب شده است.

نگرش (Attitude)، در معنای جامعه‌شناختی، موضع‌گیری نسبت به چیزی است که بازتاب اجتماعی دارد. این چیز ممکن است یک شخص، یک منع اجتماعی (در اینجا معتادان و قاچاقچیان مواد مخدر) یا صورت آشکار یا پنهان یک الگوی رفتاری باشد (در اینجا قانون‌ستیزی و قانون‌گریزی).

معنای مهمی که مفهوم "نگرش" در جامعه‌شناسی دارد، عموماً با نقش‌های اجتماعی مرتبط است:

الف. نگرش چونان نقشی است که آگاهانه و ارادی در پاسخ به وضعیت شغلی یا وضعیت اجتماعی شکل می‌گیرد.

ب. نگرش چونان نقش مشخصی است که به طور ارتجالی و غیرارادی در یک وضعیت متقابل ایفا می‌شود و در این معنی، نگرش به عنوان عنصری پایدار از شخصیت ملاحظه می‌شود.

ج. نگرش، چونان آمادگی قبلی برای قبول یا رد فلان موضع‌گیری عقیدتی، داوری، پیش‌داوری، باورهای قالبی یا رفتار است که می‌توان وسعت دامنه و شدت آن را با مقیاس نگرش Attitudes Scale سنجید. در این معنی، نگرش به مجموع ابراز عقیده و واکنش ارتجالی و نااندیشیده در برابر وضعیت نوین اطلاق می‌گردد. نگرش شهروندان در این تحقیقات متغیر وابسته است. همچنین نظریه‌های پخش و ترویج این نظرسنجی‌ها به کار می‌آمد که از آن استفاده شد.

نظریه‌های پخش و ترویج (diffusion)

فرایندی که طی آن اطلاعاتی درست یا غلط (مثل شایعه زلزله در تهران)، عقیده‌ای (معتاد بیمار است نه مجرم)، نگرشی (اعتیاد جرم است نه بیماری) یا رفتاری (اعتیاد یا ترک اعتیاد) در بین افراد جمعیتی معین فراگیر می‌شود را «پخش» می‌نامیم.

در حالات ابتدایی، فرایندهای پخش می‌توانند ساختاری کم و بیش مشابه فرایندهای زیستی (واگیری و همه‌گیری یک بیماری) داشته باشند. خبر یا شایعه‌ای که دهن به دهن در بین جمعیتی پرشمار و همگن نقل می‌شود از پاره‌ای جهات شبیه شیوع یک بیماری واگیردار در محیط‌های بسته و پر جمعیت (مدرسه، زندان و اردوگاه) عمل می‌کند. اما قیاس را باید در همین جا متوقف کرد. زیرا اولاً، محیط‌های اجتماعی به ندرت همگن هستند، ثانياً کنشگران اجتماعی به ندرت به صورت انفعالی (تقلیدی) تصمیم می‌گیرند. قوانین تقلید گابریل تارد، پدیده‌های پخش را بر مبنای فرضیه «تقلید» و پدیده‌های پخش نشدگی را بر مبنای فرضیه مکمل رسم و سنت (مقاومت در برابر تغییر) تبیین می‌کند. جامعه‌شناسی جدید مدلی به مراتب پیچیده‌تر را جایگزین این مدل ساده و مکانیکی کرده است. پخش شدن یا پخش نشدن یک پیام، یک شایعه، یک عقیده یا یک رفتار، در جامعه‌شناسی جدید به عنوان اثر تجمعی مجموعه‌ای از کنش‌های فردی ملاحظه می‌شود. با این وصف، این کنش‌های فردی به میدان کنش افراد بستگی دارند، میدان‌های کنش افراد نیز تا حدودی با داده‌های ساختاری تعیین یافته اند. بنابراین، تبیین هر پدیده پخش یا مقاومت در برابر پخش ایجاب می‌کند که این میدان‌های کنش فردی شناخته شوند. تنها در حالات ساده و ابتدایی است که پدیده‌های پخش یا مقاومت در برابر پخش را می‌توان با اثرات تقلید و واگیری تبیین کرد. فرض کنیم پیامی به صورت تکراری از طریق رادیو، تلویزیون یا مطبوعات پخش شده باشد. این

پیام به دلیل ناهمگن بودن محیط اجتماعی و ناهمگن بودن میدان های کنش فردی، شانس اندکی دارد که ذهن به ذهن نقل گردد. در واقع فرد به ندرت یک پیام یا یک نوآوری را منفعلانه می پذیرد. مطالعات متعدد نشان می دهد که فرایند قبول یا رد یک «پیام» پس از مرحله اکتشافی صورت می گیرد که طی آن فرد یا برخی از شبکه های اطلاعاتی (اطرافیان نزدیک، ریش سفیدان و ...) به رایزنی می پردازند. «اطرافیان نزدیک» در جامعه های صنعتی (لازارسلفد و کاتز) و «شبکه های محلی» در جامعه های سنتی (لین و بارت) به فرد امکان می دهند که با صرف کمترین هزینه، میزان شک و تردید و نیز خطرات احتمالی پذیرش یک نوآوری را کاهش دهد.

پرسش های تحقیق

- ۱- شهروندان چه تصویری از قاچاقچی و معتاد در ذهن دارند؟
- ۲- تصویر ذهنی آنها تا چه حد به واقعیت نزدیک است؟
- ۳- شهروندان تهرانی تا چه حد با فعالیت نهادهای مختلف در مورد اعتیاد و قاچاق آشنا هستند؟
- ۴- احساس پاسخ گوینان در مورد قاچاقچی و معتاد چیست؟

جامعه آماری و حجم نمونه

شهروندان تهرانی ساکن در مناطق بیست گانه تهران که سنشان ۱۶ سال و بیشتر است، جامعه آماری این نظرسنجی ها را تشکیل داده اند. با استفاده از روش نمونه گیری خوشه ای ۱۵۶۶ نفر به عنوان نمونه انتخاب افراد نمونه در انتخاب نهایی با استفاده از روش نمونه گیری تصادفی انتخاب شده اند.

روش تحقیق

روش تحقیق در این نظرسنجی‌ها، روش پیمایشی است. برای سنجش افکار عمومی معمولاً از این روش استفاده می‌شود و با مراجعه به افراد مورد سنجش با روش مصاحبه از آنان سوالاتی در قالب پرسش نامه پرسیده می‌شود. در این روش، پرسش نامه معمولاً بهترین ابزار جمع‌آوری اطلاعات است. پس از جمع‌آوری اطلاعات، کار کدگذاری و استخراج داده‌ها انجام می‌شود و داده‌ها با استفاده از برنامه SPSS پردازش و نتایج در قالب جداول یک بعدی و دو بعدی، آرایه و تحلیل می‌شوند.

یافته های تحقیق

در سه نظرسنجی انجام شده، اطلاعات مختلف و نتایج گوناگونی به دست آمده که مهم ترین نتایج آنها در پی می‌آید:

چهره‌ای که پاسخ گویان از معتاد در ذهن دارند و مهم ترین دلایل روی آوردن به اعتیاد و فروش مواد مخدر نگرش‌های متفاوت و متضاد در مورد معتادان و توزیع کنندگان مواد مخدر از نتایج این نظرسنجی‌ها هستند که مهم ترین آنها تحت عنوان یافته‌های تحقیق در پی می‌آید. لازم به ذکر است که به علت استخراج اهم نتایج که موضوع واحد مواد مخدر محور آنهاست، از تفکیک آنها تحت عناوین سه نظرسنجی اجتناب شده است.

پاسخ گویان دلایل عنوان شده را برای روی آوردن افراد به اعتیاد و واسطه گری مواد مخدر، به این صورت ذکر کرده اند:

جدول شماره ۱ دلایل روی آوردن به اعتیاد و فروش مواد مخدر را از دید پاسخ گویان نشان می‌دهد، در حالی که ۴۴٪ از دلایل عنوان شده برای رو آوردن به اعتیاد، فرهنگی است، تنها ۱۰/۴٪ از دلایل واسطه گری مواد مخدر از این نوع است. در مقابل، دلایل اقتصادی

ذکر شده برای واسطه گری موادمخدر ۶۸٪ و دلایل اقتصادی در مورد اعتیاد ۲۷/۶٪ هستند.

در مورد دلایل اجتماعی، تفاوت کمتر است. به این صورت که دلایل اجتماعی برای روی آوردن به اعتیاد ۷٪ بیش از فروش مواد مخدر است.

جدول شماره ۱ - دلایل روی آوردن افراد به اعتیاد و واسطه گری موادمخدر از دید پاسخ گوینان (درصد)

دلایل	اعتیاد	فروش مواد مخدر
اقتصادی	۲۷/۶	۶۸
اجتماعی	۲۸/۴	۲۱/۴
فرهنگی	۴۴	۱۰/۴
جمع	۱۰۰	۱۰۰

در مورد ویژگی های فرد معتاد و فرد فروشنده موادمخدر نظر پاسخ گوینان به این شرح است:

معتاد نوعی: مرد، جوان، غیرمذهبی، بیکار، بی سواد، شهری، جنوب شهری، فقیر و مجرد.

جدول شماره ۲ - ویژگی های معتاد نوعی از دید پاسخ گوینان

ویژگی	هر دو ویژگی			ویژگی
تحصیل کرده	۱۱/۷	۸/۴	۷۹/۹	بی سواد
مرفه	۲۰/۸	۹/۱	۷۰/۱	فقیر
شهری	۷۷/۹	۶/۷	۱۵/۴	روستایی
متاهل	۲۲/۶	۱۲/۳	۶۵/۱	مجرد
شاغل	۸/۳	۴/۸	۸۶/۸	بیکار
جوان	۹۲/۱	۳/۹	۳/۹	پیر
شمال شهری	۱۳/۸	۱۱/۴	۷۴/۸	جنوب شهری
مذهبی	۶/۶	۴/۲	۸۹/۲	غیرمذهبی
مرد	۹۵	۴/۱	۰/۹	زن

فروشنده یا توزیع کننده مواد مخدر نوعی: مرد، مذهبی، شهری، جوان، بیکار، بی سواد، فقیر، مجرد و جنوب شهری .

جدول شماره ۳ - ویژگی های فروشنده مواد مخدر نوعی از دید پاسخ گوینان

ویژگی	هر دو ویژگی			ویژگی
تحصیل کرده	۲۹/۱	۶	۶۴/۸	بی سواد
مرفه	۴۵/۶	۶/۱	۴۸/۲	فقیر
شهری	۸۱	۵/۶	۱۳/۴	روستایی
متاهل	۴۶/۲	۱۳	۴۰/۸	مجرد
شاغل	۲۴/۵	۴/۸	۷۰/۷	بیکار
جوان	۷۸/۷	۶/۹	۱۴/۴	پیر
شمال شهری	۳۳/۵	۱۱/۳	۵۵/۲	جنوب شهری
مذهبی	۴/۷	۲/۸	۹۲/۵	غیر مذهبی
مرد	۹۳	۵/۷	۱/۳	زن

مقایسه خصوصیات دو گروه "معتاد" و "فروشنده مواد مخدر"، نشان می دهد که ویژگی های این دو گروه از نظر پاسخ گوینان یکسان است و تفاوت در ترتیب صفات ذکر شده است. از نظر پاسخ گوینان، فقیر و مرفه تقریباً به یک نسبت و متاهل ها، بیش از مجردها در کار فروشندگی مواد مخدر فعالیت دارند. در مورد جرم یا بیماری بودن اعتیاد نظر پاسخ گوینان به شرح جدول زیر است:

جدول شماره ۴ - نظر پاسخ گوینان در مورد بیماری یا جرم بودن اعتیاد

پاسخ	فراوانی	درصد
بیماری	۶۸۷	۵۱/۳
جرم	۵۴۱	۴۰/۴
هر دو	۱۱۰	۸/۲
بی جواب	۹	-
جمع	۱۳۴۷	۱۰۰

جدول نشان می دهد، ۵۱/۳٪ از پاسخ گویان، اعتیاد را بیماری، ۴۰/۴٪ جرم و ۸/۲٪ اعتیاد را هم جرم، هم بیماری می دانند. نظر پاسخ گویان، در مورد ماده مخدر مصرفی به شرح جدول زیر است:

جدول شماره ۵ - نظر پاسخ گویان در مورد بیشترین نوع ماده مخدر مصرفی

موادمخدر	فراوانی	درصد
تریاک	۷۱۰	۶۰/۷
هرویین	۲۰۹	۱۷/۹
حشیش	۱۶۶	۱۴/۲
سیگار و سیگارت	۵۷	۴/۹
ماری جوانا	۱۴	۱۰/۲
همه مواد مخدر	۴	۰/۳
شیره تریاک	۳	۰/۳
ال.اس.دی	۲	۰/۲
گراس	۲	۰/۲
کوکابین	۱	۰/۱
مرفین	۱	۰/۱
بدون پاسخ	۱۷۸	۱۳/۲
جمع	۱۳۴۷	۱۰۰

مطابق جدول، ۶۰/۷٪ از پاسخ گویان تریاک را بیشترین ماده مخدری می دانند که در کشور مصرف می شود. پس از آن هرویین با ۱۷/۹٪ در مرتبه دوم و حشیش با ۱۴/۲٪ در رتبه سوم قرار دارند. در صورت صحت این اطلاعات، برای مبارزه با موادمخدر باید جمع آوری تریاک را شروع کرد که احتمالاً راه ورود به استفاده از موادمخدر است. در مورد خطرناک دانستن موادمخدر، ترتیب پاسخ ها متفاوت است. جدول شماره ۶ نظر پاسخ گویان را در این مورد نشان می دهد.

جدول شماره ۶- نظر پاسخ گویان در مورد خطرناک ترین ماده مخدر

خطرناک ترین ماده مخدر	فراوانی	درصد
هرویین	۸۵۶	۷۲/۴
حشیش	۱۱۲	۹/۵
تریاک	۱۰۰	۸/۵
همه مواد مخدر	۴۱	۳/۵
مرفین	۲۲	۱/۹
سیگار و سیگارت	۲۰	۱/۷
کوکائین	۱۶	۱/۴
ال.اس.دی	۱۰	۰/۸
ماری جوانا	۴	۰/۳
شیره تریاک	۲	۰/۲
بدون پاسخ	۱۶۴	-
جمع	۱۳۴۷	۱۰۰

جدول نشان می دهد، ۷۲/۴٪ پاسخ گویان معتقدند هرویین خطرناک ترین ماده مخدر است. پس از آن ۹/۵٪ از پاسخ گویان حشیش و ۸/۵٪ تریاک را خطرناک ترین ماده مخدر دانسته اند. مواد مخدر دیگر مانند ماری جوانا و کوکائین، به علت مصرف کمی که در کشور دارند، کمتر به عنوان ماده مخدر خطرناک مورد توجه هستند.

مقایسه دو جدول، نشان می دهد که بیشترین تعداد پاسخگویان، تریاک را بیشترین ماده مورد مصرف می دانند، اما هرویین را خطرناک ترین می دانند، دومین ماده مصرفی از جهت فراوانی (هرویین) خطرناک ترین ماده مخدر از نظر پاسخ گویان است. برای سنجش اطلاع و آگاهی پاسخ گویان درباره نهادها و سازمان های مسوول با مصرف و توزیع مواد مخدر، از آنها در مورد نهاد مسوول مبارزه با مواد مخدر سوال شده است. پاسخ ها مطابق جدول زیر است:

جدول شماره ۷- نهاد مسوول مبارزه با مواد مخدر از دید پاسخ گوینان

نهاد	فراوانی	درصد
ستاد مبارزه با مواد مخدر	۵۹۱	۵۷/۷
نیروی انتظامی	۳۱۱	۳۰/۴
سپاه پاسداران و بسیج	۴۰	۳/۹
قوه قضاییه	۲۵	۲/۴
دایره مبارزه با مفاسد اجتماعی	۲۴	۲/۳
دولت	۱۷	۱/۶
سایر نهادها: رهبری، مجلس، دخانیات و ...	۱۰	۱
نمی دانم	۵	۰/۵
جمع	۱۰۲۳	۱۰۰

بیش از نیمی از پاسخ گوینان (۵۷/۷٪) به این سوال پاسخ صحیح داده اند و "ستاد مبارزه با مواد مخدر" را مسوول اصلی مبارزه دانسته اند. ۳۰/۴٪ نیروی انتظامی و ۳/۹٪ سپاه پاسداران و بسیج را مسوول این کار ذکر کرده اند.

داده های جدول نشان می دهد که حدود نیمی از پاسخ گوینان متولی اصلی مبارزه با مواد مخدر را نمی شناسند.

نهاد تصویب کننده قوانین تشدید مجازات معتادان و قاچاقچیان موادمخدر نیز نزد شهروندان تهرانی چندان شناخته شده نیست.

در سوالی از پاسخ گوینان خواسته شده است، نام نهادی را که قوانین تشدید مجازات معتادان و قاچاقچیان موادمخدر را تصویب کرده است، نام ببرند. از میان افرادی که پاسخگوی این سوال بوده اند، ۶/۵٪ به "مجمع تشخیص مصلحت نظام" اشاره کرده اند و پاسخ صحیح داده اند. توجه به جداول شماره ۷ و ۸ بی اطلاعی گسترده پاسخ گوینان را از کارکرد نهادها و قوای سه گانه در مورد موادمخدر ثابت می کند.

جدول شماره ۸ - نهاد تصویب کننده قانون تشدید مجازات معتادان و قاچاقچیان از

دید پاسخ گویان

نهادها	فراوانی	درصد
قوه قضائیه	۲۲۸	۳۵/۹
مجلس شورای اسلامی	۱۹۵	۳۰/۷
ریاست جمهوری	۵۵	۸/۷
مجمع تشخیص مصلحت	۴۱	۶/۵
ستاد مبارزه با مواد مخدر	۳۵	۵/۵
نهاد رهبری	۲۹	۴/۶
نیروی انتظامی	۱۵	۲/۴
وزارت کشور	۱۳	۲
دولت	۱۲	۱/۹
سایر	۱۲	۱/۹
بدون پاسخ	۷۱۲	-
جمع	۱۳۴۷	۱۰۰

در سوالاتی از پاسخ گویان خواسته شده است تا عملکرد نهادها و سازمان هایی را که مسوول مبارزه با مواد مخدر هستند، ارزیابی کنند. بدین صورت که به هر سازمان یا نهاد نمره ای بین ۱ تا ۲۰ بدهند. جدول زیر میانگین نمراتی که پاسخ گویان به هر یک از نهادها داده اند، نشان می دهد.

جدول شماره ۹- ارزیابی پاسخ گویان از نهادهای مسوول مبارزه با مواد مخدر

نهادها	میانگین نمره	درصد نمره ۲۰ تا ۱۶
ستاد مبارزه با مواد مخدر	۱۳/۶	۴۳/۶
سازمان صدا و سیما	۱۲/۷	۳۴/۱
قوه قضائیه	۱۱/۹	۳۱/۷
نیروی انتظامی	۱۱/۷	۳۱/۵
سازمان بهزیستی کشور	۱۱/۵	۲۵/۱
وزارت آموزش و پرورش	۱۱	۲۶/۶
سازمان زندان ها	۹/۶	۱۸/۲

مطابق جدول شماره ۹، ستاد مبارزه با مواد مخدر، با میانگین ۱۳/۶ موفق ترین و سازمان زندان ها با میانگین ۹/۶ ناموفق ترین سازمان در مبارزه با مواد مخدر، از دید پاسخ گویان هستند. در مجموع، پاسخ گویان نمره قابل قبولی به نهادهای متولی مبارزه با مواد مخدر نداده‌اند.

نگرش های مدارا با معتادان و شدت عمل با معتادان توسط گویه هایی سنجیده شده است که نتایج آن در جداول شماره های ۱۰ و ۱۱ مشاهده می شود.

جدول شماره ۱۰- نگرش موافق مدارا با معتادان (درصد)

گویه ها	موافق	بی نظر	مخالف	جمع
معتاد به زندگی خودش ضرر می زند، نباید کاری به کارش داشت.	۶/۸	۳	۹۰/۲	۱۰۰
معتاد فرد بیماری است که باید مداوا شود.	۸۳/۳	۵/۶	۱۱/۱	۱۰۰
معتاد قربانی مشکلات اجتماعی است و تقصیری ندارد.	۴۲/۷	۸/۸	۴۸/۵	۱۰۰
معتادان افراد قابل ترحمی هستند.	۳۰/۸	۱۲/۵	۵۶/۷	۱۰۰
میانگین	۴۱	۷/۵	۵۱/۵	۱۰۰

توجه به جدول نشان می دهد ۴۱٪ از پاسخ گویان، موافق مدارا با معتادان هستند، ۷/۵٪ نظری ندارند و ۵۱/۵٪ مخالف مدارا با آنها هستند. پاسخ گویان مدارا با معتاد را چندان نمی پذیرند.

جدول شماره ۱۱- نگرش های متفاوت در مورد شدت عمل در برخورد با معتادان
(درصد)

گویه ها	موافق	بی نظر	مخالف	جمع
کمترین مجازات معتاد، زندان است.	۷۴/۲	۴/۸	۲۱	۱۰۰
اگر معتادی ترک اعتیاد نکرد، حقتش اعدام است.	۶۰/۲	۱۱	۲۸/۸	۱۰۰
معتادان در حق دیگران خیانت می کنند.	۸۹/۶	۴	۶/۴	۱۰۰
تمام معتادان را باید به جزیره بد آب و هوا تبعید کرد.	۷۳/۸	۹/۶	۱۶/۶	۱۰۰
میانگین	۷۴/۵	۷/۳	۱۸/۲	۱۰۰

جدول نشان می دهد، ۷۴/۵٪ از پاسخ گویان موافق شدت عمل با معتادان هستند، ۷/۳٪ نظری ندارند و ۱۸/۲٪ مخالف شدت عمل با معتادان هستند.

مقایسه دو جدول ۱۰ و ۱۱ نشان می دهد، که اکثر پاسخ گویان، شدت عمل در برابر معتادان را می پذیرند و در مقابل، موافق مدارا با آنان نیستند. این مطلب، بیانگر فردی دانستن مشکل اعتیاد در نگاه پاسخ گویان است. پاسخ گویان از عوامل اجتماعی که افراد را به ورطه اعتیاد می کشاند، بی اطلاعند یا آنها را کم اهمیت می دانند.

جدول شماره ۱۲- نظر پاسخ گویان درباره موثر بودن انواع روش های رسانه ای در مواجهه با اعتیاد (درصد)

وسیله تبلیغ	کاملاً موثر	موثر	متوسط	بی تاثیر	کاملاً بی تاثیر	جمع
فیلم و سریال	۳۱/۳	۵۷/۵	۲/۹	۵/۴	۲/۹	۱۰۰
پوستر و نقاشی	۱۰/۷	۶۰	۹	۱۶/۲	۴	۱۰۰
تبلیغات روی بدنه اتوبوس	۱۰/۲	۶۰/۱	۹/۳	۱۶	۴/۳	۱۰۰
سخنرانی و سمینار	۱۵/۹	۴۷/۸	۱۲/۷	۱۹	۴/۶	۱۰۰

۱۰۰	۵/۴	۲۲/۹	۱۳/۵	۵۰/۴	۷/۸	تبلیغ در مسیر جاده ها
۱۰۰	۳/۲	۱۰/۹	۸/۹	۵۸/۹	۱۸/۲	نمایشنامه های رادیویی
۱۰۰	۴/۳	۱۷/۸	۱۴/۴	۵۱/۶	۱۱/۹	جزوه و بروشور
۱۰۰	۲/۸	۷/۵	۸/۲	۵۷/۵	۲۳/۹	گزارش مطبوعاتی
۱۰۰	۳/۹	۱۴/۵	۹/۹	۵۵/۵	۱۶/۲	جمع

جدول، میزان موثر بودن تبلیغات مختلف را از دید پاسخ گویان نشان می دهد. با توجه به پاسخ ها و جمع پاسخ های کاملاً موثر و موثر، ترتیب موثر بودن وسایل تبلیغی مبارزه با اعتیاد از دید پاسخ گویان، چنین است:

- ۱- فیلم و سریال تلویزیونی (۸۸/۸٪)
- ۲- گزارش های مطبوعاتی (۸۱/۴٪)
- ۳- نمایشنامه های رادیویی (۷۷/۱٪)
- ۴- پوسترها و پرده های نقاشی و تبلیغاتی روی بدنه اتوبوس (۷۱٪)
- ۵- سمینار، سخنرانی و انتشار جزوه و بروشور (۶۴٪)

روش های موثر در ترک اعتیاد، در سوال دیگری از پاسخ گویان پرسیده شده اند. از پاسخ گویان خواسته شده است تا در طیفی ۵ گزینه ای از کاملاً موثر تا کاملاً بی تاثیر، نظر خود را در مورد روش های نامبرده اعلام کنند. گویه ها و جمع بندی پاسخ ها در جدول زیر مشاهده می شود.

جدول شماره ۱۳- نظر پاسخ گویان درباره روش های موثر در ترک اعتیاد

عنوان	کاملاً موثر	موثر	متوسط	بی تاثیر	کاملاً بی تاثیر	جمع
روش های تعزیری	۱۶/۴	۳۹/۲	۳/۳	۱۸/۵	۲۲/۶	۱۰۰
روش های ارشادی	۱۸/۴	۴۹/۷	۴	۱۴/۸	۱۳	۱۰۰
روش های تفریحی و ورزشی	۶۶/۴	۲۸/۹	۱/۹	۱/۲	۱/۷	۱۰۰
روش های ایجاد اشتغال	۸۱/۹	۱۵/۶	۰/۷	۰/۶	۱/۲	۱۰۰
روش های آموزش	۵۵/۳	۳۶/۶	۲	۳/۶	۲/۵	۱۰۰
میانگین	۴۷/۶	۳۴	۲/۴	۷/۸	۸/۲	-

جدول نشان می دهد، بیشترین درصد پاسخ گویان (۹۷/۵٪) از پاسخ گویان) روش های ایجاد اشتغال را در ترک اعتیاد موثر می دانند. در حالی که ۴۱/۱٪ از آنها روش های تعزیری را بی تاثیر و کاملاً بی تاثیر می دانند. اگر به درستی افکار عمومی اعتقاد داشته باشیم، در به کارگیری روش های تعزیری برای ترک اعتیاد، باید تجدید نظر شود. در مورد معاشرت با افراد معتاد از پاسخ گویان سوال شده است:

۱. آیا با معتاد به مواد مخدر می توان معاشرت کرد؟
۲. آیا شخصاً تجربه معاشرت با معتادان را داشته اید؟

در پاسخ به این سوالات، ۲۳/۵٪ از پاسخگویان معتقدند که می توان با معتادان معاشرت کرد. در پاسخ به قسمت دوم سوال، ۳۸٪ از آنها، تجربه شخصی معاشرت با معتادان را دارند.

جدول زیر نمایانگر این پاسخ ها هستند:

جدول شماره ۱۴- نظر پاسخ گویان در مورد معاشرت با معتادان

پرسش ها	بلی	خیر	جمع
می توان با معتاد معاشرت کرد.	۲۳/۵	۷۶/۵	۱۰۰
تجربه شخصی معاشرت با معتاد	۳۸	۶۲	۱۰۰

از پاسخ گویانی که اظهار داشته اند، تجربه شخصی معاشرت با معتادان را داشته اند، پرسیده شده است:

چه نوع رابطه ای با معتادان داشته اید؟

۱. خانوادگی ۳. دوستی ۵. همکاری ۷. سایر
۲. خویشاوندی ۴. همکلاسی ۶. همسایگی

۵۸۹ نفر از پاسخ گویان، تجربه شخصی معاشرت با معتادان را داشته اند. نوع رابطه به ترتیب فراوانی نزولی عبارت است از: همسایگی ۳۱/۸٪، دوستی ۲۵/۱٪، خویشاوندی ۲۴/۶٪، خانوادگی ۹/۳٪، همکاری ۶٪ و همکلاسی ۰/۸٪.

جدول شماره ۱۵- نوع رابطه پاسخ گویان با معتادان

نوع رابطه	فراوانی	درصد
همسایگی	۱۸۷	۳۱/۸
دوستی	۱۴۸	۲۵/۱
خویشاوندی	۱۴۵	۲۴/۶
خانوادگی	۵۵	۹/۳
همکاری	۳۵	۶
همکلاسی	۵	۰/۸
سایر	۱۴	۲/۴
جمع	۵۸۹	۱۰۰

در مورد احساس پاسخ گویان نسبت به شخص معتاد، از پاسخگویان سوال شده است:

- وقتی با یک فرد معتاد روبرو می شوید، نسبت به وی چه احساسی دارید؟

۵۰/۶٪ از پاسخ گویان اظهار داشته اند، احساس نفرت و انزجار، ۳۳/۲٪ احساس دلسوزی و ترحم، ۷/۸٪ احساس خیرخواهی و کمک کردن نسبت به معتادان را دارند، ۶/۴٪ هیچ احساسی ندارند و

۱٪ از پاسخ گویان از روبرو شدن با فرد معتاد دچار ترس و وحشت می شوند. نتایج در جدول ذیل، نشان داده شده است.

جدول شماره ۱۶- احساس پاسخ گویان نسبت به فرد معتاد

پاسخ ها	فراوانی	درصد
نفرت و انزجار	۷۸۸	۵۰/۶
دلسوزی و ترحم	۵۱۷	۳۳/۲
خیرخواهی و کمک کردن	۱۲۱	۷/۸
هیچ احساسی ندارم	۹۹	۶/۴
ترس و وحشت	۱۵	۱
سایر(نفرت و دلسوزی باهم، سوءظن)	۱۶	۱
جمع	۱۵۵۶	۱۰۰

بدون پاسخ : ۱۰ نفر (۰/۶٪)

جدول نشان می دهد، اکثر افراد از معتادان متنفرند و این احساس، طرد آنها را از جامعه تشدید می کند. به همین دلیل است که بازگشت معتاد به زندگی عادی، بسیار مشکل و گاه غیرممکن می گردد. البته نکته مثبت در این احساس اینست که روی آوری افراد به اعتیاد ناخوشایند است. بهترین روش تبلیغی برای ریشه کنی اعتیاد از نظر پاسخ گویان به این ترتیب است:

جدول شماره ۱۷- بهترین روش تبلیغی برای ریشه کنی اعتیاد از نظر پاسخ گویان

موارد	فراوانی	درصد
پخش فیلم و سریال تلویزیونی	۶۳۰	۳۹/۴
آموزش صحیح به مردم	۴۲	۱۹/۴
مصاحبه با معتادان	۲۱۳	۹/۹
ایجاد جو انزجار نسبت به اعتیاد	۲۰۴	۹/۵
تبلیغات فایده ای ندارد	۱۷۳	۸
ایجاد اشتغال مناسب	۱۱۲	۵/۲
تبلیغات نوشتاری - تصویری	۸۵	۴
مقاله و گزارش در روزنامه و مجله	۸۳	۳/۹
ایجاد امکانات تفریحی	۷۸	۳/۶

۳/۳	۷۵	برگزاری سمینار و سخنرانی
۱/۱	۲۴	ارشاد معتادان

همان طور که مشاهده می شود، پخش فیلم و سریال تلویزیونی و آموزش صحیح که هر دو در مقوله آگاه سازی جای می گیرند، بیش از سایر پاسخ ها مورد نظر پاسخ گوینان هستند. توجه به پاسخ ها نشان می دهد افکار عمومی به اهمیت و آگاه سازی و آموزش واقف است.

از پاسخ گوینان سوال شده است:

– به نظر شما روند اعدام قاچاقچیان نسبت به اوایل انقلاب تغییر کرده است؟

۹۳/۵٪ از پاسخ گوینان به این پرسش پاسخ داده اند.

۴۳/۸٪ معتقدند روند اعدام کاهش یافته است.

۱۹/۹٪ اظهار داشته اند این روند افزایش یافته و بالاخره ۳۶/۶٪ بر این باورند که روند اعدام تغییر نکرده است. جدول زیر بیانگر این مطالب است.

جدول شماره ۱۸- تغییر روند اعدام قاچاقچیان نسبت به اوایل انقلاب

پاسخ ها	فراوانی	درصد
کاهش یافته	۵۶۲	۴۳/۸
تغییر نکرده	۴۶۶	۳۶/۶
افزایش یافته	۲۵۶	۱۹/۹
جمع	۱۲۸۴	۱۰۰

از پاسخ گوینان سوال شده است:

اگر شما جای مسوولان قضایی بودید، برای هر یک از مجرمان زیر چه مجازاتی در نظر می گرفتید:

۱. قاچاقچی تازه کار خرده فروش
۲. قاچاقچی تازه کار عمده فروش
۳. قاچاقچی سابقه دار خرده فروش
۴. قاچاقچی سابقه دار عمده فروش

۵. سردسته باندهای قاچاق

توزیع پاسخ ها در جدول زیر حاکی از ساخت عقلایی پاسخ ها و مجازات های تعیین شده برای قاچاقچیان مواد مخدر از سوی پاسخ گویان است.

مطابق جدول، ۹۲٪ از پاسخ گویان سردسته باندهای قاچاق مواد مخدر را مستحق مجازات اعدام دانسته اند. پس از آن، پاسخ ها به ترتیب نزولی چنین است: ۷۹/۸٪ از پاسخ گویان، قاچاقچیان سابقه دار خرده فروش، ۵۷/۸٪ قاچاقچیان سابقه دار خرده فروش، ۳۶/۳٪ تازه کار عمده فروش و ۲۴/۹٪ قاچاقچیان تازه کار خرده فروش را مستحق مجازات اعدام دانسته اند.

مقایسه پاسخ ها نشان می دهد، "سابقه دار بودن مجرم" از نظر پاسخ گویان بیش از "عمده فروش بودن مجرم" عامل تشدید مجازات است.

در مقایسه با مجازات اعدام، مجازات حبس و جریمه نقدی با شدت جرم کاهش می یابد. درحالی که ۳۵/۶٪ از پاسخ گویان، قاچاقچیان تازه کار و خرده فروش را مستحق حبس می دانند. این نسبت برای قاچاقچیان سابقه دار عمده فروش ۱۰/۹٪ و برای سردسته باندهای قاچاق به ۳/۸٪ پاسخ گویان کاهش می یابد.

جدول شماره ۱۹- مجازات های در نظر گرفته شده برای هریک از گروه های مذکور
توسط پاسخ گوینان (درصد)

مجازات	اعدام	حبس	جریمه نقدی	سایر	جمع
مجرم					
قاچاقچی تازه کار خرده فروش	۲۴/۹	۳۵/۶	۲۲/۲	۱۷/۳	۱۰۰
قاچاقچی تازه کار عمده فروش	۳۶/۳	۳۴/۳	۱۰/۶	۱۸/۷	۱۰۰
قاچاقچی سابقه دار خرده فروش	۵۷/۸	۲۴/۷	۴/۱	۱۳/۴	۱۰۰
قاچاقچی سابقه دار عمده فروش	۷۹/۸	۱۰/۹	۱/۳	۸	۱۰۰
سردسته باندهای قاچاق	۹۲	۳/۸	۰/۱	۴/۱	۱۰۰
جمع	۵۸/۲	۲۱/۹	۷/۶	۱۲/۳	۱۰۰

نظر پاسخ گوینان را در مورد علل روی آوردن افراد به قاچاق جویا شدیم. از آنجا که هر پاسخگو می توانست بیش از یک علت را ذکر کند، مجموع جواب ها از تعداد پاسخ گوینان بیشتر است (۲۱۱۳ پاسخ). همان طور که جدول نشان می دهد ۲۱/۵٪ از پاسخ ها، فقر را علت اصلی روی آوردن افراد به قاچاق ذکر کرده اند، ۲۱/۲٪ از پاسخ ها تربیت غلط و مشکلات خانوادگی، ۱۷/۷٪ بیکاری، ۱۲/۶٪ رفیق ناباب و ۱۰/۵٪ از پاسخ ها، سودآور بودن قاچاق موادمخدر را انگیزه اصلی قاچاق دانسته اند. بقیه پاسخ ها در جدول مشاهده می شود.

جدول شماره ۲۰- علل روی آوردن افراد به قاچاق از دید پاسخ گویان

پاسخ ها	فراوانی	درصد
فقر	۴۵۵	۲۱/۵
تربیت نادرست، مشکلات خانوادگی	۴۴۷	۲۱/۲
بیکاری	۳۷۴	۱۷/۷
رفیق ناباب	۲۶۸	۱۲/۶
سودآوری	۲۲۱	۱۰/۵
ناآگاهی	۱۳۰	۶/۲
مشکلات و مسایل اجتماعی	۷۲	۳/۴
مسایل فرهنگی	۴۴	۱/۲
ناکافی بودن مجازات ها	۳۴	۱/۶
کمبود امکانات تفریحی	۲۷	۱/۴
سایر	۴۱	۲
جمع	۲۱۱۳	۱۰۰

در مورد تاثیر مجازات اعدام بر روند مبارزه با موادمخدر، گویه هایی در اختیار پاسخ گویان قرار گرفته است که نظر خود را در یک طیف ۵ قسمتی نسبت به هرگویه مشخص کرده اند. همان طور که در جدول زیر مشاهده می شود، ۹۰/۸٪ از پاسخ گویان، ایجاد اشتغال را عامل مهم و موثر در کاهش قاچاق موادمخدر می دانند. ۸۹/۹٪ افزایش اقدامات فرهنگی و بالابردن سطح آگاهی های مردم را موثرترین روش می دانند. ۸۲/۹٪ اعدام قاچاقچیان را به عنوان درس عبرتی برای دیگران در کاهش قاچاق موثر می دانند. ۷۴/۳٪ اعدام قاچاقچیان را برای بازداشتن جوانان از روآوردن به اعتیاد و قاچاق موادمخدر موثر می دانند. ۷۳/۳٪ از پاسخ گویان اعدام قاچاقچیان خارجی موادمخدر را نیز در برنامه مبارزه با مواد مخدر لازم می دانند. ۷۱/۲٪ اعدام قاچاقچیان را در کاهش مفاسد اجتماعی موثر می دانند. ۶۰/۵٪ از پاسخ گویان، اعدام قاچاقچیان را برای ریشه کنی قاچاق موادمخدر ضروری می دانند.

۴۲/۹٪ اعدام قاچاقچی را باعث از هم پاشیدن خانواده اش می دانند و بالاخره ۲۹٪ از پاسخ گویان معتقدند، اعدام قاچاقچیان موادمخدر، چهره خشنی از جمهوری اسلامی ایران به جهانیان ارایه می دهد.

جدول شماره ۲۱- مجموعه نظرات پاسخ گویان درباره اعدام قاچاقچیان

موادمخدر

گویه ها	تعداد پاسخگو	موافق	تأیدی موافق	مخالف	جمع
تشدید کنترل مرزهای کشور	۱۳۵۷	۹۱/۵	۶/۸	۲/۶	۱۰۰
ایجاد اشتغال	۱۳۶۷	۹۰/۸	۷/۳	۱/۹	۱۰۰
افزایش اقدامات فرهنگی	۱۳۶۳	۸۹/۹	۹	۱/۱	۱۰۰
اعدام قاچاقچیان درس عبرتی برای دیگران	۱۳۶۴	۸۲/۹	۱۳/۳	۳/۷	۱۰۰
اعدام قاچاقچیان درس عبرتی برای نوجوانان	۱۳۶۵	۷۴/۳	۱۸/۷	۶/۹	۱۰۰
ضرورت اعدام قاچاقچیان خارجی	۱۳۳۵	۷۳/۳	۱۳/۷	۱۳	۱۰۰
اعدام قاچاقچیان برای کاهش مفاسد اجتماعی	۱۳۶۲	۷۱/۲	۲۰/۹	۸	۱۰۰
اعدام قاچاقچیان برای ریشه کنی قاچاق	۱۳۶۳	۶۰/۵	۲۲/۷	۱۴/۸	۱۰۰
اعدام قاچاقچیان باعث از هم پاشیدن خانواده	۱۳۶۰	۴۲/۹	۲۷/۷	۲۸/۳	۱۰۰
اعدام قاچاقچیان چهره خشنی از جمهوری اسلامی به جهانیان ارایه می دهد.	۱۳۳۸	۲۹	۳۲/۲	۴۷/۸	۱۰۰

نظر پاسخ گویان در مورد بهترین راه ریشه کنی قاچاق موادمخدر در کشور در جدول زیر نشان داده شده است. مطابق جدول، ۲۴٪ از پاسخ ها بالابردن سطح آگاهی مردم و اقدامات فرهنگی را بهترین راه ریشه کنی قاچاق موادمخدر می دانند. ۲۳/۷٪ از پاسخ ها، کنترل

مرزها، ۱۷/۲٪ رفع مشکلات اقتصادی و ایجاد اشتغال، ۱۱/۵٪ از پاسخ ها اعدام قاچاقچیان و ۸/۱٪ از پاسخ ها مبارزه با عمده فروشان مواد مخدر را بهترین راه ریشه کنی قاچاق می دانند. توزیع پاسخ های جدول زیر، پاسخ های جداول ۱۹ و ۲۰ را به وضوح تایید می کند.

جدول شماره ۲۲- نظر پاسخ گویان درباره بهترین راه ریشه کنی قاچاق مواد مخدر در کشور

پاسخ ها	فراوانی	درصد
بالا بردن سطح آگاهی مردم	۴۵۴	۲۴
کنترل مرزها	۴۴۸	۲۳/۷
رفع مشکلات اقتصادی و ایجاد اشتغال	۳۲۶	۱۷/۲
اعدام قاچاقچیان	۲۱۸	۱۱/۵
مبارزه با عمده فروشان	۱۵۳	۸/۱
مسوولان و دولت اقدام عملی نمایند	۹۴	۵
تشدید مجازات ها	۹۱	۴/۸
جلوگیری از توزیع و پخش آن در داخل	۶۶	۳/۵
همکاری مردم	۲۱	۱/۱
جلوگیری از کشت خشخاش	۱۷	۰/۹
سایر موارد	۳	۰/۲
جمع	۱۸۹۱	۱۰۰

جمع بندی

۱. پاسخ گویان دلیل روی آوردن به اعتیاد و موادمخدر را به این ترتیب می دانند: اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی (جدول شماره ۱).
۲. پاسخ گویان صفات معتاد نوعی و فروشنده موادمخدر را چنین می دانند: مرد، جوان، غیرمذهبی، بیکار، بی سواد، شهری، جنوب شهری، فقر و مجرد (جداول شماره های ۲ و ۳).
۳. حدود نیمی از پاسخ گویان (۵۱/۳٪) اعتیاد را بیماری می دانند (جدول شماره ۴).
۴. ۶۰/۷٪ از پاسخ گویان، تریاک را بیشترین ماده مخدر مصرفی می دانند (جدول شماره ۵).
۵. ۷۲/۴٪ از پاسخ گویان هرویین را خطرناک ترین ماده مصرفی می دانند (جدول شماره ۶).
۶. حدود نیمی از پاسخ گویان (۴۲/۳٪) نهاد متولی مبارزه با موادمخدر را نمی شناسند (جدول شماره ۷).
۷. بسیاری از پاسخ گویان نهاد تصویب کننده قانون تشدید مجازات معتادان را نمی شناسند (جدول شماره ۸).
۸. پاسخ گویان ستاد مبارزه با موادمخدر را موفق ترین نهاد در راه مبارزه با موادمخدر و سازمان زندان ها را ناموفق ترین نهاد در این راه می دانند (جدول شماره ۹).
۹. پاسخ گویان، شدت عمل رابیش از مدارا در برابر معتادان قبول دارند (جداول شماره ۱۰ و ۱۱).
۱۰. پاسخ گویان، وسایل تبلیغی را به این ترتیب در راه مبارزه با اعتیاد موثر می دانند:

۱. فیلم و سریال تلویزیونی

۲. گزارش های مطبوعاتی

۳. نمایشنامه های رادیویی

۴. پوسترها، پرده های نقاشی و تبلیغات روی بدنه اتوبوس
۵. سمینار، سخنرانی و انتشار جزوه و بروشور (جدول شماره ۱۲).
۱۱. پاسخ گویان در بین روش های ترک اعتیاد، کمترین تاثیر را از آن روش های تعزیری و بیشترین تاثیر را متعلق به روش های ایجاد اشتغال می دانند (جدول شماره ۱۳).
۱۲. ۷۶/۵٪ از پاسخ گویان، معتقدند که نمی توان با معتاد معاشرت کرد و ۳۸٪ تجربه شخصی با معتاد را داشته اند (جدول شماره ۱۳).
۱۳. ۵۰/۶٪ از پاسخ گویان، نسبت به معتاد احساس نفرت و انزجار دارند (جدول شماره ۱۵).
۱۴. بهترین روش تبلیغی برای ریشه کنی اعتیاد از نظر نیمی پاسخ گویان، پخش فیلم و سریال تلویزیونی و آموزش صحیح به مردم است (جدول شماره ۱۶).
۱۵. ۴۳/۸٪ از پاسخ گویان، معتقدند روند اعدام قاچاقچیان نسبت به اوایل انقلاب کاهش یافته است (جدول شماره ۱۷).
۱۶. پاسخ گویان "سابقه دار بودن" را بیش از "عمده فروش بودن" عامل تشدید مجازات می دانند (جدول شماره ۱۸).
۱۷. حدود نیمی از پاسخ ها، فقر، تربیت نادرست، مشکلات خانوادگی و بیکاری را علت روی آوردن افراد به قاچاق می دانند. (جدول شماره ۱۹)
۱۸. بیش از نیمی از پاسخ گویان بهترین راه ریشه کنی قاچاق موادمخدر را بالا بردن سطح آگاهی مردم و کنترل مرزها می دانند. (جدول شماره ۲۱)

نتیجه گیری

نتایج به دست آمده از نظرسنجی ها مجموعاً و به طور خلاصه نشان می دهد، که شهروندان تهرانی اعتیاد را معضلی اقتصادی - اجتماعی می دانند و با وجود آگاهی های ریز و اطلاعات نسبتاً دقیقی که از برخی جنبه های این معضل اجتماعی دارند، در برخی جنبه های حقوقی و قانونی، بی اطلاعی گسترده ای در این زمینه وجود دارد، به طوری که تعداد قابل توجهی از پاسخ گوینان، نهاد متولی مبارزه با موادمخدر و نهاد تصویب کننده قانون تشدید مجازات را نمی شناسند. در عین حال، پاسخ گوینان روش های فرهنگی و آگاه سازی و رفع مشکلات اقتصادی را بیش از روش های تعزیری در مبارزه با اعتیاد و قاچاق موثر می دانند.

از مجموعه نظرات پاسخ گوینان چنین بر می آید که نوعی مبادله اطلاعات و اقناع دوجانبه میان نهادهای متولی مبارزه با مواد مخدر و مردم لازم است. به طوری که اطلاع رسانی و آگاه سازی از سوی نهادها صورت گیرد و متولی مبارزه و قانونگذار به مردم معرفی گردد و از سوی دیگر توقعات و انتظارات مردم که بسیاری از مردم به نوعی با قاچاق و اعتیاد مرتبط هستند به نهادهای متولی منتقل گردد تا ملموس و واقعی با مساله برخورد شود. نکته دیگر اینکه برای باورپذیری و بازگرداندن معتادان به جامعه، کار جدی و فرهنگی صورت گیرد تا جامعه آماده پذیرش معتادی که در ترک است، باشد.

آنچه مسلم است مراجعه به افکار عمومی گامی موثر و مثبت در جهت روشن ساختن ابعاد مسایل گوناگون اجتماعی است. اما آنچه مهم است و این گام موثر را مثبت می نماید، استفاده از نتایج آن به شکل کاربردی و عملی و انعکاس آن به مجریان و مسوولان مربوطه است.

«به امید ساختن جهانی عاری از اعتیاد»

پیشنهادهات

- ۱- برای آگاه سازی مردم در مورد اعتیاد و قاچاق، اقدام جدی صورت گیرد. نهادهای تاثیرگذار در این راه نقش بسیار مهمی دارند.
- ۲- نهادهای متولی مبارزه با موادمخدر به مردم معرفی شوند.
- ۳- اقدامات نهادهای متولی مبارزه با قاچاق و موادمخدر، به آگاهی مردم برسد.
- ۴- برای مردم روشن شود که اعتیاد و قاچاق موادمخدر نه تنها یک معضل فردی، بلکه آسیب اجتماعی است و راه حل درمان، ریشه کنی و پیشگیری از آن نیز اجتماعی است.
- ۵- آموزش های صحیح و اصولی برای پیشگیری از اعتیاد، طراحی و اجرا شود.